

Øieblikkets Stilling.

(Af Godsøier Lesdorpff til Durupgaard paa Falster.)

Sikkert med væsentlig forskjellige Følelser har den danske Landmand i Almindelighed begyndt Aarene 1857 og 1858; imedens i Januar 1857 Laderne endnu vare fulde af den forudgaaede Høsts rige Afgrøde, trivedes vore Besætninger ved Hjælp af den kraftige Næring, vi kunde byde dem, vore Møddinger havde ondt ved at fortære det store Quantum Foder, som kunde anvendes til Strøelse, Produkternes Værdi var især i Forhold til Høstens Udbytte meget tilfredsstillende og Afsetningen let, thi Pengesforholdene vare meget gunstige; at Discontoen var høi, blev foranlediget af det almindelige Belvære og den deraf fremkaldte store Virksomhed.

Underledes stille Forholdene sig unegtelig for de fleste af os ved dette Aars Begyndelse.

Efterat Meierierne alt i Løbet af Sommeren, paa Grund af Omstændighederne, havde givet et væsentligt mindre Udbytte end ellers, modnede en Høst under Veirforhold, som de fleste af os endnu ikke have oplevet; i mange Egne af Landet faldt, under Kornets hele Væxt-Periode, ikke nogen til Roden blødende Regn, endog Midsommers-Fugtigheden, der aldrig pleier at udeblive, svigtede. — Regnmængden, der faldt i Mai og Juni Maaneder, udgjorde ikkun $\frac{1}{3}$ af det Normale.

Følgerne af disse exceptionelle Forhold vare, at Høstens Udbytte næsten reduceredes til det Halve af en Gjennemsnitshøst, at alt Kornet blev mere eller mindre tyndt og ifkun naaede en ringe Længde, at Rodfrugterne paa mange Steder aldeles mislykkedes og overalt afgav et ringe kvantitativt Udbytte.

Med Hensyn til Kjøernen kan Vinterkornet vel antages at give en god Gjennemsnitsafgrøde, — Byg og Havre, saavidt jeg har kunnet bringe i Erfaring, vil give $\frac{2}{3}$ indtil $\frac{3}{4}$ af en Gjennemsnitshøst, Erter og Bikker maa betragtes som totaliter mislykkede, hvilket især tynger paa Verne Lolland, Falster og Møen.

Værdien af de Produkter, vi kunde bringe til Markedet, stillede sig strax efter Høsten circa 15—20 $\%$ lavere i 1857, end i den tilsvarende Periode i 1856; imidlertid maatte Landmanden være saare forsigtig med at indlade sig paa Efteraarsleverancer, især af Hensyn til den med Grund befrygtede Fodermangel, hvilket var Skyld i at ifkun faa Handler kom istand. Beretningerne fra Udlandet, især fra de kornimporterende Lande, lode meget gunstigt om Høstens Udfald, og gjorde vore Handlende mere end almindelig forsigtige; dertil kom den fra Vesten sig nærmende Pengecrisis; hvo der ikke havde været saa heldig alt tidligere at afhænde endeel af sine Produkter, modtog Dag for Dag lavere Bud paa sine Kornvarer, ja paa den Tid Landmanden meest trænger til Penge, var det ham umuligt at finde contante Liebhaveere til Kornvarer, saa fuldstændigt havde Pengecrisen lammet Omsætningen.

Det maatte snart staae klart for den danske Landmand i Almindelighed, at han vilde have at kæmpe med tre Under paa een Gang: En meget mangelfuld Høst, stærkt dalende Produktpriiser og meget besværlige Pengeforhold.

Hvorledes imødegaae disse? — det er Diebliffets alvorlige Spørgsmaal.

Hvad Høsten angaaer da kunne vi allesammen ifkun nære det Haab, at en riig velsignet Høst vil afløse afvigte Aars ringere Udbytte; at dette Haab vil gaae i Opfyldelse derpaa troe vi alt at spore Tegnet; Vintersæden har siden Efteraaret 1853 ei seet saa lovende ud som i Aar; Stubbens Bending er i en Række af Aar ikke udført saa heldigt som i dette Efteraar, og endelig tør vi nok ogsaa antage, at Jorden har beholdt meget mere af sin Kraft, da det sidste Aars tarvelige Udbytte udelukkende hidrørte fra Mangelen paa Fugtighed.

Vi haabe da paa et frugtbart Aar ved Guds naadige Bistand i 1858, men spørge vi videre, hvilke ere Udfigterne i Henseende til Produkternes Priser? Vi have med Hensyn til disse haft 7 fede Aar ligesiden 1850; vil nu de 7 magre ikke følge derpaa? Gjennemgaae vi Kornpriserens Historie i de sidste to Mennekesaldere, saa ville vi unegtelig komme til den Slutning, at en stærk periodisk Valen vil kunne ventes, og hvo vil kunne afgjørende benægte, at en længere varende betydelig Tilbagegang i Priserne vil kunne indtræde.

Imidlertid forekomme mig Forholdene meget anderledes nu end i tidligere tilsvarende Perioder; jeg nærer ei nogen Frygt for Gjentagelse af en Periode, som den, der ødelagte mange af vore ældre Colleger i Aarene 1820 til 26, ikke engang tilnærmelsesviis.

De Lande, i hvilke vi i Almindelighed finde Consumenterne for vore Exporter, England, Frankrig, Norge, for endeel Tydsland, Holland og Belgien, nyde tilsammen stor materiel Velvære; det er disse Landes industrielle Distrikter, i hvilke især vore Produkter finde Afsetning.

Levnetmidlernes Værdi berøer derfor væsentligt paa Industriens større eller mindre Flor; vel har nu Pengecrisen bibragt denne et alvorligt Stød, og vil muligt for en Tid foranledige en mindre rasf Afsetning af dens Frembringelser, end disse have haft i de senere Aar, men vi skulde tage meget feil saafremt en saadan Standsning ikke vilde være af ifkun kort Varighed. Den uafbrudte kolossale Produktion af

Guld og Landenes synlige Flor i de nye Verdensdele sikkre Europas store industrielle Befolkning stadig og indbringende Beskæftigelse, samtidig med, at en betydelig Udvandring forhindrer i denne gamle Verdensdeel, at Overbefolkningen uforholdsvis trykker Arbejdslønnen, og Englands Exporter ere saaledes stegne i det sidste Decennium fra 60 til henimod 120 Millioner Pd. St. aarlig, samtidig med en meget stor Forsøgelse i alle de andre her nævnte Landes Exporter. At dermed maa følge god Fortjeneste for de arbejdende Classer, og med denne tillige Evne til at consumere stærkt; behøver neppe at bevises.

Man vil muligt svare mig, at Amerika, netop paa Grund af den stærke Emigration, stadigen bliver os en farligere Concurrent, og jeg skal vel vogte mig for at frakjende dette paa Ressourcer saa rige Land dets Evner til at være den øvrige Verdens Hovedforsyner med Hensyn til Levnetsmidler; imidlertid er det en Kjendsgjerning, at de store Byers Befolkning i Nordamerika voger i en stærkere Progression end Landbobefolkningen; det især for Amerika neppe flogte Bessktyttelsessystem fremkalder ogjaa der en stærk consumerende industriel Befolkning, der fortærer paa Stedet Agerbrugets Frembringelser.

Rusland, vor næststørste Concurrent, indtræder ved Livgenstabet's Ophævelse i et nyt Stadium, med Hensyn til hvilket det er aldeles umuligt at forudsige, hvilke Følger dette vil medføre. Roboternes (Hovoriets) Ophævelse i den østerrigiske Keiserstat har snarere formindstet end forøget Produktionen. Galicien f. Ex. er ved denne Leilighed bleven, istedetfor at det tidligere var et kornexporterende, et kornimporterende Land, i Analogi med de vestindiske Der, hvor Produktionen ved Slaveriets Ophævelse i Almindelighed væsentlig har aftaget.

Vi kunne som sagt endnu ikke bedømme, hvorvidt Rusland fremdeles bliver os en farligere Concurrent end hidtil. Præmijsjerne ere imidlertid ei heller truende. Den største Deel af Europa og navnlig de stærkest consumerende Lande, have

iaar havt en meget riig Høst, Pengecrisen har lammet Industrien periodisk og næsten aldeles standset Speculationen, og desuagtet holder Hveden sig bestandig i 45—50 Shilling og Bygget i 26—30 Shilling pr. Quarter i England. Det forekommer mig, at heri ligger en stor Opmuntring for den danske Jordbruger til ikke at standse sine Bestræbelser for at forbedre sit Agerbrug og udvide sin Produktion, hvori han ved Guds Bistand ei heller vil blive forhindret ved Pengecrisens Følger.

Det er unægtelig ei muligt for os, alt i dette Dieblik at bedømme Crisens Følger. Vi vide at vi ere saa lykkelige med vore 2400 Sjæle pr. □ Mil, paa en frugtbar Jordbund og med en heldig Beliggenhed, at være et i Sandhed agerdyrkende Land, vi have især i de sidste to Decennier gjort store Fremskridt med Hensyn til denne vor Hovedindustri, men Agerbrugets Forbedringer ere mæsommelige, langsomt komme de udlagte Capitaler tilbage igjen, Udholdenhed er Landmandens Cardinaldyd, vi dele vor Avance med vore Arbeidere og Undergivne og ere som oftest glade naar vi ved Aarets Slutning kunne tilfredsstille vore Creditorer. Ere end de directe Skatter ei stegne synderligt siden vi fik Ende paa Krigen, have de heldige Conjunctioner alligevel bevirket en meget stor Forøgelse af de communale Byrder, som vi for størstedelen frivillig have paataget os; i de fleste Amter ere Bidragene til Amtsrepartitionsfondene fordobblede; en forøget og væsentlig forbedret Skoleunderviisning, ligesom en i Almindelighed meget human Forsørgelse af de Fattige kræver Summer, hvis Udredelse vilde saa godt som have været umulig dersom Agerbrugets Frembringelser ikke vare blevne forøgede og forbedrede.

Skulde nu til vore stærkt forøgede Driftsomkostninger, til vore fordobblede indirecte Skatter, paa Grund af Crisen, en forhøiet Rentefod slutte sig, da nægter jeg ikke, at jeg dybt vil beklage denne ny Byrde, hvis Tryk jeg frygter for i høi Grad vil virke lammende paa Landets almindelige Velvære.

Vi vide at den Mand, der er kaldet til at forvalte Statskassens Finantser og der igjennem disse udøver en saa betydelig Indflydelse paa Landets Pengeforhold i Almindelighed, har anseet det rigtigt at benytte det periodiske stærke Spørgsmaal efter Penge til at forhøje Rentefoden paa de Prioriteter, der ere henlagte under hans Raadighed forsaavidt Banterne have skiftet Giere og nye Obligationer da af disse skulde udstedes; endog alle første Prioriteter, som vare i dette Tilfælde, have maattet indrømme Finantserne Renteforhøielse.

Jeg bør hertil kun sige, jeg tvivler paa, at Hans Excellence kunde have viist sit Land en daarligere Tjeneste, end ved saa at sige at være den Første til at gjøre dette Skridt paa samme Tid som han midt under Freden bebuder nye Skatter.

Jeg tvivler paa at Finantsministeren vel har overveiet i hvor stærk en Grad han nedsætter Værdien af dette Lands skatbærende Hovedfactor, ved igjennem Exemplet at opfordre den private Prioritetsindhaver til at benytte sig af en periodisk Pengemangel, især i et Land, hvor Grundeiendommen alt er saa stærkt fordeelt som i Danmark.

Imidlertid nære vi den faste Overbeviisning, at Mangelen paa Contanter ikkun vil være periodisk, at det endog selv ikke for Finantsministeren vil være muligt at forandre og strue Landets gamle gangse Rentefod iveiret, ja det kunde hælde sig, at Crisens Indflydelse i Længden snarere vil gavne end skade Grundeieren. At vi væsentligst maae søge Grunden til Crisen i, at Foretagelsesaanden har spændt Buen for stærkt, troer jeg at Ingen vil kunne nægte; naar nu denne, hvad vi ere berettigede til at haabe, bliver trængt tilbage indenfor sine rette Grændser, vil Begjæret efter Penge aftage, og især de blive holdt i Afstand, som paa Grund af den problematiske Sikkerhed de havde at byde, maatte gaae ind paa høie Renter, hvilket influerede meget skadeligt paa de solide Prioriteter.

Udlaaneren vil, belært af den gjorte Erfaring, meer end nogenfinde sør sætte Priis paa solide Debitorers solide Grundeieendomme som det bedste Pant for betroede Capitaler.

Det har været disse Liniers Hensigt at bevise, at hvor søleligt end Diebliffets Tryk kan være for os danske Jordbrugere i Almindelighed, forekommer det mig alligevel, at der ikke er nogen Grund til at tabe Modet; thi Udsigterne for Fremtiden ere Gud være lovet langt fra mørke; lad os betragte de omtalte Fataliteter som en Spore til med forøget Trost at udrette vor daglige Gjerning enhver i sin Stilling, lad os vedblive at kalde i vor Grindring, at det er personlig Virksomhed, der i Forening med en stor Driftscapitals rigtige Anvendelse i Længden vil sikke os det største Udbytte af vore Jorder, lad os navnlig have vor hjærliche Opmærksomhed henvendt paa den opvoxende Slægt, og lad Tidernes Alvor især minde os om hvad vi skyldte vor Ungdom, at vi lære den at beslitte sig paa Nøisomhed og Arbeidsomhed, paa nyttige Kundskabers Erhvervelse, men fremfor Alt tragte efter at den voxer i Gudsfrugt daglig, bliver stærk i Troen; thi denne skal være Fundamentet for al vor Gjerning saafremt vi da ville vente gode og varige Frugter af den. Maatte det behage Gud at lade en saadan Ungdom opvoxe i Danmark.

Durupgaard, i Februar 1858.
